

Med bakgrunn i dagboknotater beskrives pasientens og ektefellens opplevelser gjennom ulike faser av den tragiske sykdommen frem til uførepensjon er innvilget.

Skal brukererfaringer kunne benyttes i forbedringsarbeid, må de gjøres tilgjengelige for dem som kan ha noe å lære av erfaringene. Derfor er det flott at det utgis slike bøker.

Den foreliggende teksten bærer virkelig preg av å være skrevet «med ryggen mot veggen». Dermed signaliseres fortvilelse og håpløshet til alle som vil høre. Dette er ikke tilstrekkelig hvis man har til hensikt å skape endring. Forlaget burde bestemt seg for hvilken målgruppe man ønsket å henvende seg til og hva som skulle være budskapet. Siden Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning står som utgiver, må det forventes at pasienter, pårørende, ja folk flest er viktige målgrupper. Skulle dette kunne være til hjelp og trøst for andre, slik forfatteren angir at hun ønsker, måtte dimensjonen håp vært tydeligere. Den er nesten fraværende. Ekteparet kom seg faktisk gjennom den tragiske hendelsen, og selv om ikke alt var optimalt, ble det gitt kyndig og omsorgsfull hjelp. For å kunne være et bidrag til endring hos dem som arbeider med smittevern, informasjon eller pasientrettet virksomhet, burde brukererfaringene vært systematisert eller iallfall vært poengtert tydeligere. Teksten domineres av beskrivelser av den sykes tilstand.

Brukererfaringer må vi ta som de er – subjektive og ofte følelsespregede. Men skal de utgis med opplysning for øye, kreves en viss pedagogisk tilrettelegging.

Svein Rønson
Fylkesmannen i Østfold
Fredrikstad

Velferdens subjektive dimensjoner

Brülde B.

Lycka och lidande

Begrepp, metod och förklaring. 390 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2007. Pris SEK 435
ISBN 978-91-44-00121-0

Hva mener vi egentlig når vi påstår at noen er lykkelige eller at de lider? Hva kjennetegner lykkelige personer, hvilke faktorer og omstendigheter er bestemmende for lykkenivået, og er det eventuelt mulig å fremme lykke –

eller hindre lidelse – ved å påvirke disse faktorene og omstendighetene?

I sin bok *Lycka och lidande* tar Bengt Brülde opp slike spørsmål, med stor energi og vilje til avklaring, både av begrepsmessige og empiriske aspekter. Ambisjonen er på mange måter å gjøre opp status for et forskningsfelt – av forfatteren kalt «lyckoforskningen» – som i løpet av de tre siste tiårene har stått for en betydelig produksjon av data og publikasjoner. Mesteparten av de problemstillingene Brülde drøfter, kunne like gjerne hatt overskriften «livskvalitet», selv om forfatteren selv gjør et – ikke helt tydelig – begrepsmessig skille mellom «lykke» og «livskvalitet».

Brülde er først og fremst filosof, og det bærer mye av boken preg av. Det foretas til dels omfattende systematiseringer og oppryddinger i språkbruken på feltet, og det knyttes linjer til moralfilosofiske tradisjoner og andre kulturers verdissystemer når det gjelder implikasjonene av konkurrerende teorier om og definisjoner av lykke som empirisk fenomen og målsetting. Er lykke et «her og nå»-fenomen, med vekt på affektive kvaliteter og hedonisk nivå, eller dreier det seg om en persons veloverveide stillingtagen til vedvarende trekk ved sin egenopplevde livssituasjon? Forfatterens egen posisjon er at både affektive og vurderingsmessige (kognitive) elementer må være med, og at tidsperspektivet bør være rimelig langt.

Det foretas en omfattende, men selvsagt langt fra fullstendig, gjennomgang av funn og resultater i lykkeforskningen, der særlig antatte årsaker til lykke vies oppmerksomhet (samfunnsmessige forhold, livshendelser og livsomstendigheter, ulike psykologiske mekanismer, genetik, osv.). Det er særlig fortjenestefullt at forfatteren forsøker å sette de ulike statistiske sammenhenger inn i en substansiell forståelsesramme – hva kan disse korrelasjonene bety, hvilke mekanismer kan være i virksomhet, kan det tenkes at lykke er årsak snarere enn virkning, skyldes de observerte forskjellene måleinstrumentet eller metodeartefakter?

En del resonnementer, slik som kapitlet om forklaringsmåter og modeller, har gyldighet for atferdsvitenskapelig virksomhet generelt, men bærer til dels preg av å være skrevet av en person som ikke har arbeidet konkret med dataanalyser, og som angriper problemstillingene og vanskelighetene fra en prinsipiell og teoretisk synsvinkel. I noen tilfeller gir tilnærmingen inntrykk av unødig kompliserende anføtelser, i andre av en nokså ubegrunnet optimisme om hvilken type spørsmål forskjellige datamaterialer og analysemetoder kan gi svar på.

Boken markedsføres som en mulig lærebok i forskjellige universitets- og høyskoleutdanning innen folkehelse, samfunnsmedisin, psykologi, filosofi og sosiologi. Gjennomgående er teksten ført i en klar og konsis form, med en grundig og logisk stringent omgang med begreper og relasjoner mellom begreper. Men noen ganger føler man kanskje at det hele blir litt for

spissfindig og uten særlige konsekvenser for den overgripende forståelsen, enn si praksisfeltet.

Alt i alt kan boken anbefales til livskvalitetsforskere og helsearbeidere med interesse for velferdens subjektive dimensjoner.

Torbjørn Moum
Avdeling for atferdsfag
Universitetet i Oslo

Gledelig bok om sorg

Bøckmann S.

Utviklingshemning og sorg

207 s. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2008.
Pris NOK 279
ISBN 978-82-02-28377-3

Det er publisert en del bøker om sorg, men temaet har vært lite belyst i forhold til personer med psykisk utviklingshemning. Det er derfor kjærkomment at det nå har kommet en lærebok som omhandler dette

i sammenheng. Bøckmann nevner innledningsvis bachelorstudentene i vernepleie og sykepleiere som hovedmålgruppe, i tillegg til klinikere fra de samme yrkesgruppene. Den vil også være aktuell for blant annet pedagogisk personale og andre som kan komme til å møte personer med utviklingshemning som opplever sorg. Leger vil med fordel kunne anbefale boken til pårørende og personer som berøres av, eller bistår personer med utviklingshemning som opplever å miste noen.

Boken er lettlest og har spørsmål til ettertanke etter hvert kapittel, men inneholder ingen illustrasjoner.

Forfatterens intensjon er å gi leserne anledning til å reflektere og få kunnskap og ideer som kan anvendes i den praktiske hverdagen. Temaet behandles ikke isolert, men ses i forhold til blant annet historikk, kultur, kognitivt nivå, tjenesteyteres rolle, og etikk.

En rekke forskjellige temaer dekkes, og man tilbys oversikt som går på bekostning av dybde. Dette er for øvrig i tråd med forfatterens intensjoner. Etter vår mening kunne fremstillingsformen vært noe strammere, og vi opplever at enkelte temaer blir hengende litt i løse luften. Grenseoppgangen mellom depresjon og sorg kunne også vært viet større oppmerksomhet. Boken har likevel mange kvaliteter, hvor vi særlig vil fremheve de konkrete og praktiske rådene til slutt. Det fungerer også godt der hvor forfatteren trekker frem kulturelle betrakt-